

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Petrem Sedlákem ve věci

žalobce: **nezl. E. O. K.**, nar. X,
státní příslušnost X
pobytem X
zastoupen **N. O. K.**, zákonnou zástupkyní, nar. X
státní příslušnost X
pobytem X

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
P.O.Box 21/OAM, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 4. 2024, č. j. OAM-951/ZA-ZA11-K03-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR ze dne 4. 4. 2024, č. j. OAM-951/ZA-ZA11-K03-2023, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný napadeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“), neboť nebyly naplněny podmínky zákona o azylu pro udělení mezinárodní ochrany.

II. Podání účastníků

2. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce žalobu, ve které uvedl konkrétní ustanovení zákona o azylu a zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, která podle jeho názoru žalovaný aplikoval nesprávně, a ve které především namítl nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Má za to, že žalovaný nezohlednil přiměřenost dopadů rozhodnutí do rodinného a soukromého života žalobce, a dále, že žalovaný porušil mezinárodní závazky ČR, zejm. čl. 3, 9 a 16 Úmluvy o právech dítěte. Žalovaný se podle něj nevypořádal se závislostí žalobce na matce, se skutečností, že se narodil na území ČR, a s tím, že žalobce nemá žádný vztah k zemi původu. Namítl, že by musel vycestovat sám, neboť jeho matka je držitelkou dlouhodobého pobytu, tudíž by došlo rozdělení matky a dítěte a zásahu do jeho práva na styk s rodičem a k ohrožení jeho základních potřeb i v souvislosti s dostupností péče v ČR. Nelogicky podle žalobce postupoval žalovaný i v otázce humanitárního azylu. Žalobce vyžaduje specifickou péči, která by mu v zemi původu nebyla pravděpodobně poskytnuta, a zároveň mu v případě návratu může hrozit nelidské a ponižující zacházení.
3. Žalovaný ve vyjádření k žalobě navrhl její zamítnutí. V reakci na žalobní námítky uvedl, že matce žalobce svědčí dlouhodobý pobyt podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, pobyt žalobce lze od toho odvodit a postupovat při získání pobytu dle citovaného zákona. Žalobce nemusí z ČR odcestovat a nebylo mu upřeno právo na soukromý a rodinný život. Dále uvedl, že na udělení humanitárního azylu není ani právní nárok, ani subjektivní právo, přičemž žalobcem uváděné důvody nedosahují intenzity pro udělení humanitárního azylu. K důvodům pro neudělení mezinárodní ochrany odkázal na žalobou napadené rozhodnutí a správní spis a zdůraznil, že žalobce má řešit svoji situaci v souladu se zákonem o pobytu cizinců.
4. Na vyjádření žalovaného reagoval žalobce replikou, ve které opětovně namítl, že se žalovaný nezabývá otázkou nejlepšího zájmu dítěte, zdůraznil svůj věk a etnickou odlišnost. Dále se žalovaný podle něj nezabýval souvislostmi pobytu žalobce v ČR, nevzal v potaz situaci dětí v Nigérii ani životní situaci matky žalobce. Namítl, že pro něj není možné žádat o jakýkoliv pobytový status bez vycestování do země původu, a zdůraznil hrozbu vážné újmy a nelidského zacházení v případě vycestování. Pokud jde o citovanou judikaturu k humanitárnímu azylu, tak ta není na jeho případ přílehlavá.

III. Posouzení věci krajským soudem

5. Žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a je přípustná. Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
6. Součástí správního spisu jsou dvě vyjádření zákonné zástupkyně žalobce k důvodům, proč za žalobce žádá o mezinárodní ochranu. Při poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu uvedla, že se žalobce narodil v Brně, nemá cestovní doklad, narodil se předčasně, aktuálně nepodstupuje žádnou léčbu, ačkoliv musí užívat léky předepsané pediatrem, který rozhoduje o postupu léčby. Dále uvedla, že okolnosti narození žalobce byly velice dramatické, s ohledem na jeho zdravotní stav by chtěla, aby mu v ČR byla poskytnuta

potřebná lékařská péče, která není v Nigérii dostupná. Podle ní v Nigérii umírá velké procento předčasně narozených dětí.

7. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany zákonná zástupkyně k dotazu žalovaného uvedla, že v ČR pobývá na základě dlouhodobého pobytu za účelem studia, je vdaná, manžel žije v USA, není v rodném listě žalobce uveden, v ČR nemá příbuzné. Ke zdravotnímu stavu žalobce uvedla, že se tento narodil předčasně, byl v inkubátoru asi dva týdny, z nemocnice byl propuštěn 10. 7. 2023. K péči v Nigérii odkázala na svoje problémy v těhotenství, neexistenci zdravotního pojištění a nedostatek peněz její rodiny na zdravotní péči. V Nigérii byla matka žalobce naposledy v roce 2021, má tam rodiče a sestru, bratr žije v Německu. Ve vlasti neměla problémy, ale je tam nebezpečný život všude, měla doma ale zdravotní problémy. Od pobytu v ČR očekává lepší zdravotní péči pro syna, možnosti jiného pobytového oprávnění nezjišťovala, věděla o možnosti azylu. V případě návratu syna do vlasti se obává o jeho zdravotní vývoj a bezpečnost.
8. V rámci seznámení s podklady pro rozhodnutí uvedla, že v lednu dokládala informace ke zdravotnímu stavu žalobce, ze kterých vyplývá, že žalobce měl anémii a probíhá léčba. Zdůraznila, že žalobce nezná jiný domov, než ČR.
9. Krajský soud předepisuje, že žadatele o mezinárodní ochranu stíhá břemeno tvrzení. Je především na něm, aby v rámci pohovoru věrohodně tvrdil a v rámci svých možností prokázal skutečnosti, které mohou mít relevanci z hlediska některé z forem mezinárodní ochrany. Žalovaný mu k tomu zejména musí vytvořit prostor vhodně kladenými otázkami během pohovoru. Pokud žadatel o mezinárodní ochranu uvádí relevantní skutečnosti, je pak na žalovaném, aby si shromáždil dostatečné množství aktuálních a přesných informací o zemi původu žadatele a jeho tvrzení s těmito informacemi konfrontoval při posuzování, zda dotyčnému v zemi původu hrozí pronásledování nebo vážná újma.
10. V nyní posuzované věci je řízení specifické tím, že žalobci v době rozhodování žalovaného nebyl ani jeden rok, tudíž veškeré informace relevantní pro posouzení možnosti udělení mezinárodní ochrany mohl žalovaný získat pouze prostřednictvím zákonné zástupkyně žalobce.
11. Pokud jde o listinné důkazy, bylo úkolem žalovaného především opatřit takové informace o zemi původu, z nichž bude možné posoudit, zda by žalobci v případě návratu do Nigérie hrozilo pronásledování nebo vážná újma. Žalovaný do spisu založil listinné důkazy o zemi původu a listinné důkazy o zdravotním stavu žalobce. Pokud jde o listiny pojednávající o zemi původu, je součástí správního spisu informace OAMP o bezpečnosti a politické situaci v Nigérii (vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv) – stav: červenec 2023, informace MZV ČR ze dne 23. 10. 2023 k situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Nigérie a k návratu do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí; informace OAMP ze dne 20. 10. 2023 k činnosti B. H. v Nigérii a zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA ze dne 20. 3. 2023 o dodržování lidských práv v Nigérii za rok 2022. Pokud jde o lékařské zprávy žalobce, je ve správním spise založena zpráva o ambulantním vyšetření žalobce na neonatologickém oddělení Fakultní nemocnice Brno ze dne 12. 10. 2023 a zpráva o ambulantním vyšetření na tomtéž oddělení ze dne 18. 12. 2023.
12. Podle § 12 zákona o azylu se cizinci udělí azyl, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec, ad písm. a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo ad písm. b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví,

náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má.

13. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, hrozilo by mu skutečné nebezpečí vážné újmy podle odst. 2 a nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem.
14. Podle § 14a odst. 2 zákona o azylu se za vážnou újmu považuje dle písm. a) trest smrti nebo poprava, dle písm. b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, nebo dle písm. c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.
15. Žalobce neprokázal naplnění azylových důvodů dle citovaných ustanovení. Důvody pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 písm. a) zákona o azylu nejsou naplněny, neboť sám žalobce žádné své politické aktivity ani pronásledování pro uplatňování politických práv s ohledem na svůj věk nemohl prožít, *nota bene* ne v Nigérii, kde nikdy nebyl. Pokud jde o jeho zákonnou zástupkyni, ta ve svém vyjádření ve správním řízení ani v žalobě neuvedla žádné své politické aktivity ani pronásledování pro uplatňování politických práv, pro které by mohl být žalobce pronásledován přeneseně.
16. Podle názoru soudu neosvědčil v řízení před žalovaným ani v řízení před soudem žalobce ani naplnění důvodů pro poskytnutí mezinárodní ochrany podle § 12 písm. b) zákona o azylu. V kontextu tohoto ustanovení je rozhodující, zda jednání státní správy vůči žalobci naplňovalo podmínky citovaného ustanovení a zda žalobci může s přiměřenou pravděpodobností v budoucnosti hrozit pronásledování z téhož důvodu. Opětovně je třeba konstatovat, že žalobce nikdy nemohl být adresátem jakéhokoliv pronásledování ze strany nigerijského státu. Zákonná zástupkyně žalobce taktéž neuvedla, že by v minulosti byla pronásledována nigerijským státem z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Povšechná tvrzení o nebezpečnosti Nigérie nevypovídají nic o zásazích státu vůči žalobkyni. Stejně tak nedostatečná léčba žalobkyně nepředstavuje konkrétní cílený zásah nigerijského státu vůči žalobkyni.
17. Pokud jde o důvody pro doplňkovou ochranu dle § 14b zákona o azylu z ničeho neplyne, že by žalobci hrozil v případě návratu do Nigérie trest smrti nebo poprava a mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu. Pokud jde o důvod dle § 14b odst. 2 písm. c) zákona o azylu, je soudu sice známá problematická situace na severu země, přesto ale z tvrzení zákonné zástupkyně žalobce nevyplývá, že by se žalobce v případě návratu do Nigérie vracel do oblastí, kde by mu hrozilo vážné ohrožení civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.
18. Ustanovení § 13 zákona o azylu, tj. možnost azylu za účelem sloučení rodiny, pojmově nepřipadá v úvahu, neboť žalobce není rodinným příslušníkem jiného azylanta.
19. Soud nicméně dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je postavené na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu a je nepřezkoumatelné v otázce národního humanitárního azylu. Nejvyšší správní soud k této formě ochrany např. v rozsudku ze dne 29. 4. 2021, č. j. 2 Azs

1/2021-45, uvedl: „že na udělení této formy mezinárodní ochrany není právní nárok (srov. např. rozsudky ze dne 18. 9. 2015, č. j. 2 Azs 194/2015–28, ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003–38, ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003–48, či ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004–55). Posouzení možných důvodů pro udělení humanitárního azylu je otázkou správního uvážení, které soud přezkoumává pouze v omezeném rozsahu. Míra volnosti žalovaného při zvažování důvodů pro udělení humanitárního azylu je limitována především zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu. Humanitární azyl lze udělit v případě hodném zvláštního zřetele. V rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004–55, Nejvyšší správní soud uvedl: „Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. (...) Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly.“

20. V nyní projednávané věci žalovaný podle názoru zdejšího soudu překročil zákaz libovůle. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že možnost poskytnout žalobci humanitární azyl vyloučil žalovaný s ohledem na zdravotní stav žalobce, přičemž vyšel z aktuální zprávy z neonatologie ze dne 18. 12. 2023. Soud nijak nerozporuje, že právě hodnocení zdravotního stavu žalobce je pro otázku poskytnutí humanitárního azylu podstatné, ale o to více jsou podklady, které jsou shromážděny ve správním spise zcela nedostatečné a úvahy žalovaného nepřezkoumatelné.
21. Ze zprávy z neonatologie ze dne 18. 12. 2023 totiž nelze dovodit to, že je žalobce zdrav. Tato zpráva se týkala zjevně toliko podání očkovací látky Synagis a, na rozdíl např. od zprávy ze dne 12. 10. 2023, v ní není popis zdravotního stavu žalobce. Ze správního spisu vyplývá, že se v případě žalobce jedná o předčasně narozené dítě, které ve věku cca 5 měsíců bylo vývojově v gestačním věku 2,5 měsíce (zpráva ze dne 12. 10. 2023), přičemž je z citované zprávy patrná nutnost další vývojové rehabilitace. Zprávy z ledna roku 2024, na které odkazuje zákonná zástupkyně žalobce ve vyjádření k podkladům pro rozhodnutí, ve správním spise nejsou obsažené, přitom měly být správnímu orgánu zaslány a mělo z nich vyplývat další onemocnění žalobce.
22. Součástí správního spisu nejsou žádné zprávy, které by se týkaly neonatologické péče v Nigérii. Soud vnímá, že úkolem žalovaného je hodnotit obecně situaci v zemi původu žadatele o azyl, nicméně v takto specifickém případě není úplně podstatné hodnocení možnosti uplatňování politických práv, která žalobce ve věku necelých dvou let jistě realizovat nebude, ale naopak pro něj, a právě s ohledem na to, že se jedná o předčasně narozené dítě, je podstatná úroveň a dosažitelnost příslušné neonatologické péče v místě. Samozřejmě, pokud by byl již vývoj žalobce zcela v normě a jeho zdravotní stav by nevyžadoval specifickou péči, byly by takové podklady nadbytečné. Nicméně v nyní projednávané věci nejde zjistit ani zdravotní stav žalobce ke dni rozhodování žalovaného, tj. zjistit, zda jeho zdravotní stav vyžaduje specifickou péči, ani to, jaká je úroveň zdravotní péče v Nigérii v těchto specifických případech.

23. Nelze ani tvrdit, že žalobce (prostřednictvím své zákonné zástupkyně) neunesl důkazní břemeno. V tomto směru je pro soud podstatné, že zákonná zástupkyně žalobce uváděla, že v lednu dokládala nové zdravotní zprávy žalobce, ale ty správním spisem vůbec neprocházejí. Soudu tak není zřejmé, zda tyto zprávy zákonná zástupkyně nedoložila, nebo je správní orgán do spisu nezaložil, případně, co vedlo správní orgán k tomu, aby zákonnou zástupkyni nedovyzval k jejich doložení.
24. Za této situace nemůže soud souhlasit s kategorickým závěrem žalovaného, že není důvod pro udělení humanitárního azylu. V tomto směru je tedy související žalobní námitka důvodná.
25. Ostatní žalobní námitky soud ale důvodné neshledal. Podstatná část žalobní argumentace se soustředila na porušení práva žalobce na soukromý a rodinný život a na porušení práv vyplývajících z Úmluvy o právech dítěte. Neshledání důvodu pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany ale nepředstavuje v projednávané věci porušení žalobcem uváděných práv.
26. Žalobce je cizinec, který se narodil na území ČR matce, která měla v ČR povolený dlouhodobý pobyt. Na tyto situace pamatuje české právo v § 88 a 89 zákona o pobytu cizinců a prostřednictvím tam obsažené úpravy je cizincům narozeným na území ČR rodičům s pobytovým oprávněním garantována možnost odvodit svůj pobyt na území ČR od pobytového oprávnění rodiče, a to dokonce bez nutnosti vycestovat z území ČR.
27. Tuto možnost měl i žalobce, resp. jeho zákonná zástupkyně mohla tohoto oprávnění vyplývajících ze zákona o pobytu cizinců využít. Pokud tak neučinila a namísto toho zvolila pro žalobce cestu azylového řízení, ve kterém musí být prokázány specifické okolnosti pro přiznání mezinárodní ochrany, nelze klást k tíži žalovaného, že nerespektoval právo na soukromý a rodinný život žalobce, nebo jeho práva vyplývající z Úmluvy o právech dítěte. I pro žalobce, resp. jeho zákonnou zástupkyni platí zásady *neznalost zákona neomlouvá* a *právo přejde bdělým*. Z pohledu soudu je podstatné, že žalobce nikdo od jeho matky neodlučuje a žalobce má nadále právo podat žádost o pobyt za účelem sloučení rodiny. Pokud však zákonná zástupkyně žalobce nevyužila benefitů, které jí české právo nabízelo v podobě § 88 zákona o pobytu cizinců, nemůže se nyní dovolávat toho, že se jsou podmínky pro přiznání pobytu žalobci za účelem sloučení rodiny komplikovanější.
28. Jinými slovy, právo na soukromý a rodinný život žalobce realizované životem s jeho zákonnou zástupkyní v ČR není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, stejně jako není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany ani soubor práv vyplývajících z Úmluvy o právech dítěte. Tato práva nejsou žalobci odpírána a jejich garance jsou pro žalobce promítnuty do zákona o pobytu cizinců. Obě právní úpravy, tj. mezinárodní ochranu a úpravu pobytových oprávnění dle zákona o pobytu cizinců, nelze volně zaměňovat.

IV. Závěr a náklady řízení

29. S ohledem na vše shora uvedené zrušil krajský soud dle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, ve které bude žalovaný vázán právním názorem vyjádřeným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
30. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanovili tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.

V dané věci byl žalobce úspěšný, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu však soud zjistil, že žalobci žádné náklady nevznikly, neboť nebyl právně zastoupen a veškerá podání byla soudu doručena osobně. Soud mu proto náhradu nákladů nepřiznal. Procesně neúspěšný žalovaný na náhradu nákladů řízení nemá právo.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 29. ledna 2025

Petr Sedlák, v. r.
samosoudce